

3. RÉSZ.

A bűnvádi perrendtartásban (B. P.-ban) használt megjelölések magyarázata és ugyanott foglalt egyes rendelkezések ismertetése.

A) A B. P.-ban használt hivatalos elnevezések.

Vádló: a kir. ügyészség, a fő- és a pót-magánvádló.

Főmagánvádló: az a sértett, illetőleg annak törvényes képviselője, továbbá az a magánindítványra jogosult, a ki a főmagánvád eseteiben (lásd alább *B*) alatt) a kir. ügyészségnek a vád képviselőtére való előleges felhívása nélkül vádat emelhet.

Pótmagánvádló: az a sértett, a ki hivatalból üldözendő bűncselekmény esetében, ha a kir. ügyészség a vád képviselőtét megtagadta, vagy a vádat elejtette, a vád képviselőtében eljárhat.

Sértett: az, a kinek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkísérlett bűncselekmény.

Terhelt: az, a ki ellen a bűnvádi eljárás folyik.

Gyanúsított: az a terhelt, a ki ellen a vizsgálat elrendelése indítványozva, vagy a vádirat benyújtva még nincsen.

Vádlott: az a terhelt, a ki ellen vádhatározat van hozva, vagy e nélkül főtárgyalás van elrendelve.

Magánindítványra jogosult: az a magánegyén, a kinek indítványa nélkül a csupán magánindítványra üldözhető bűn-

cselekmény eseteiben (lásd Függelék 1. rész *B*) alatt) a bünvádi eljárás meg nem indítható.

Magánvádlo: a „sértett“, a ki hivatalból üldözendő cselekmény miatt vádat emel.

Csatlakozó: a magánvád emelésére szintén jogosított többi sértett, ha a magánvád alapján megindított eljáráshoz szintén csatlakozik.

Felek: a kir. ügyészség, a fő- és pótmagánvádlo, valamint az, a ki ellen bünvádi eljárás folyik.

Magánfél: az a sértett vagy jogutódja, a ki magánjogi igény érvényesítése végett a bünvádi eljáráshoz csatlakozott.

A „*katonai*“ szó a hadsereg, a hadtengerészetre, a honvédségre, a népfölkelésre és a csendőrségre vonatkozik.

„*Fegyveres erő*“ alatt: a hadsereg, a hadtengerészet, a honvédség és a népfölkelés értendők.

A terhelt az ellene folyamatba tett bünyügyi eljárás bármely szakában, tehát a nyomozás alatt is élhet védő közreműködésével.

Ha a terhelt e jogával nem élt, helyette törvényes képviselője, házastársa, illetőleg fel- vagy lemenő ágbeli rokona önállóan választhat védőt.

A terhelt a maga vagy törvényes képviselője, illetőleg házastársa, fel- vagy lemenő ágbeli rokona által választott védőtől a megbízást bármikor elvonhatja.

Védőül az ügyvédi lajstromba bejegyzett ügyvéd, egyetemi vagy jogakadémiai jogtanár választható.

B) A főmagánvád esetei.

Főmagánvád esetei, vagy a B. P. szerint másként „magánvadra üldözendő vétségek és kihágások“ a B. P. 41. §-a értelmében 1. a rágalmazásnak és a becsületsértésnek a Btk. 258., 259. és 261. §-a szerint minősülő esetei, akkor is, ha ezek a vétségek holtak ellen voltak elkövetve (273. §.); 2.

a könnyü testi sértés vétsége (Btk. 301. §.); 3. levél- vagy távirattitok megsértése (Btk. 327. §.); 4. magánlak megsértése (Btk. 332. §.); 5. más ingó vagyonának rongálása (Btk. 418. §.); 6. idegen ingatlan vagyon rongálása (421. §.); 7. tulajdon elleni kihágások (Kbtk. 126. és 127. §.); 8. iparvédjegy-hamisítás (1895. XLI. t. c. 8 és 9. §-a).

A főmagánvád esetei valamennyien csak magán indítványra üldözhetők, ennél fogva azok tárgyában bírói eljárás csak akkor indítható meg, ha az erre jogosult a tettesnek megbüntetését kifejezetten kérte.

A mennyiben a főmagánvád eseteiben a nyomozás elrendelése, megszüntetése vagy befejezése tárgyában külön határozatot kell hozni: erre a *rendőri hatóság főnöke* jogosult (B. P. 84. és 101. §.)

C) A B. P.-nak a bírói s ügyészségi illetékességre vonatkozó egyes rendelkezései.

Bírói illetékesség. (B. P. 16. és 25. §.)

Bünvádi eljárásra rendszerint az a bíróság illetékes, a melynek területén a bünvádi cselekmény elkövetve volt, habár az eredmény máshol következett is be. Ha a büncselekmény több bíróság területén vagy területének határán volt elkövetve, vagy ha bizonytalan, hogy melyik bíróság területén volt elkövetve: akkor az a bíróság illetékes, amelyik a másikat megelőzte, t. i. a melyik az illető ügyben legkorábban tett valamely intézkedést. Külföldön elkövetett büncselekményre nézve az a magyar bíróság illetékes, melynek területén a terhelt lakik vagy tartózkodik, ilyen hely hiányában pedig az a bíróság, melynek területén a terhelt a magyar hatóság hatalmába került.

A kir. ügyészség illetékessége (B. P. 36. §.)

A kir. ügyészség illetékességét ama bíróság illetékessége határozza meg, amely mellé rendelve van. Sürgösség esetében azonban a nem illetékes ügyészség is köteles a területén felmerülő közvádlói teendőket végezni.

D) Területenkivüliség és consuli személyes mentesség, valamint mentelmi jog.

1. A területenkivüliség kedvezményét élvezik:

a külföldi uralkodók és államfők;

a külföldi uralkodóknak és államfőknek diplomatiái képviselői, úgymint: a nagykövetek, a nunciosok, a követek, rendkívüli ministerek, residens-ministerek, a diplomatiái ügyvivők, stb.;

a nagykövetségnek és követségeknek hivatalnoki személyzete, úgymint: követségi tanácsosok, titkárok, attachék, irodai hivatalnokok, követségi futárok, stb.;

a magyar állam területén tartózkodó külföldi uralkodóknak és államfőknek, valamint a nagyköveteknek és követeknek házi- és szolgaszemélyzete, a mennyiben az illető külföldi uralkodó vagy követ államának alattvalói.

2. A consulsági személyzethez tartoznak:

A főconsulok, consulok, alkonsulok, consulsági ügynökök, illetőleg ügyvivők, ezeknek hivatali személyzete és a consuli növendékek.

A consulsági személyzet tagjai az e tárgyban rendelkező törvények, nemzetközi egyezmények, illetőleg a nemzetközi jog szabályai értelmében, a mennyiben az illetők külföldi állami alattvalók, csak nagyobb súlyu bűncselekmény esetében, illetőleg csak bizonyos feltételek alatt vannak alávetve a magyar büntető bíróságok, illetőleg rendőri hatóságok hatáskörének; továbbá *tanúk* gyanánt bűnügyekben csak az e

tárgyban rendelkező törvényekben és nemzetközi egyezményekben meghatározott esetekben és módozatok mellett hallgathatók ki.

Az idevágó törvényekben, nemzetközi egyezményekben és egyéb jogszabályokban létező nagy eltérések miatt a consuli személyes mentesség határai és tartalma e helyen bővebben nem tárgyalható.

3. Mentelmi jog.

Mentelmi jog illeti a magyar országgyűlés képviselőházának és főrendiházának, valamint a közös ügyek tárgyalására az osztrák-magyar monarchia másik állama részéről kiküldött bizottságnak (delegáció) tagjait.

4. RÉSZ.

Minták

a II. Szolgálati utasítás

„A) Általános rész“-éhez.

I. minta a II. Szolg. utasítás 43., 102. és 103. §-ához.

M. kir. III. számú csendőrkerület.

.....-i órs.

..... szám.

191 ---- ikt.

Tényvázlat,

az alább megnevezett elfogott (elővezetett) egyénekről, kik a
..... nak átadatnak.

1	N e v e :	Ambrus Károly	Bakos Rezső	Fekete Nándor
2	születési			
3	tartózkodási			
	helye:			
4	Életkora, vallása és családi állapota (nős, nőtlen, özvegy s. a. t.) gyermekeinek száma:			
5	Foglalkozása :			
6	Viszonya a sértett félhez :			
7	Volt-e már büntetve? ha igen: mely bíróság (hatóság) által, mikor és mily büntetéssel?			
8	Ki eszközölte az elfogást (őrizetbe vételt) és kinek rendelkezése folytán?			
9	Az elfogás (őrizetbe vétel) helye, napja és órája:			
10	Volt-e megbilincselve? ha igen, mely időtől kezdve meddig és miért?			

	N e v e:	Ambrus Károly	Bakos Rezső	Fekete Nándor
11	Vannak-e a testén sérülések, sebhelyek, vagy bántalmazásból származó más nyomok? ha igen: azok mikor, ki vagy mi által okoztattak?			
12	Van-e a jelen alkalommal vele érintkezett csendőrök, vagy más egyének részéről irányában tanúsított bánásmód miatt panasza? ha igen: részletesen előadva mely törvény- vagy szabályellenes bánásmód lett ellene elkövetve?			
13	A tanuk megnevezése és tartózkodási helye:			

(Itt következik a további szöveg **félhasábosan** írva, a jelen „Utásítás” 43., 102. és 103. §-ai értelmében.)

II. minta a II. Szolg. utasítás 101. §-ához.

Nyilatkozat.

Melynél fogva alólirott, mint sértett, ezennel kijelentem, miszerint kívánom, hogy: (itt a panaszolt bűncselekmény határozottan megjelölendő és a tettesre, valamint a részesre vonatkozó adatok is lehetőleg felemlítendőök, p. o.: f. évi hó -n káromra elkövetett élelmszer és ruhaneműek — összesen 35 kor. értéket képviselő — lopása, melyben N. N. béresemet mint tettest és N. N. belső cselédemet mint részt gyanúsítom) a törvény határozmányai szerint nyomoztassék és megtoroltassék.

Kelt , 191 év hó n
este órakor.

Előttünk:

N. N.

örmester, őrsparancsnok.

N. N. csendőr

esetleg N. N.

..... i lakos.)

vagy

Előttünk:

N. N. csendőr, járőrvezető.

N. N. pr. csendőr, járőrtárs

(esetleg N. N. i lakos.)

N. N.

..... i lakos,
mint sértett.

† N. N.

..... i lakos,
mint sértett.

N. N. csendőr,
mint néviró.

Megjegyzés:

1. Oly esetekben, midőn tanuként polgári egyén is igénybe vehető, a második csendőr helyett a polgári tanu írja alá a nyilatkozatot.

2. Ezen nyilatkozat az őrs iktató-könyvébe szabályszerűen beiktatandó és a külzeten a vételezési záradékkal ellátandó.

III. minta a II. Szolg. utasítás 191. §-ához.

Dícséreték jegyzéke.

V e r é b M á t y á s csendőr

Folyó szám.	Mely rendfokozatban lett megdícsérve?	A dícséretreméltó tett		Ki által és mily rendelettel vagy parancscsal dícsértetett meg?	Megjegyzés.
		megnevezése	rövid vázlata.		
1	Mint csendőr.	Bátor és buzgó magatartás tűzvész alkalmával.	Tűzvész alkalmával az élet és vagyonmentés körül tanúsított bátor és buzgó eljárásáért.	A m. kir. számú csendőrkerületi parancsnokságnak 1912. évi hó án X. számú parancsával dícsérő okirattal láttatott el.	

III.

HATÁRSZÉLI SZOLGÁLATI UTASÍTÁS.

A minősítvényi táblázat 8. rovata kiegészítéséül ahoz csatolandó.
Csak a dícséreték folyószámozandók, a jutalmazások nem.

Bevezetés.

Az 1912. évi állami szükségleteket tárgyaló költségvetésre vonatkozó 1912. évi V. törvénycikk rendelkezéseiből kifolyólag a magyar királyi határrendőrségi őrségek egész Magyarország területén 1912. évi május hó 1-ével az 1912. évi 48999/V-b. és 58320/V-a. számú B. M. körrendeletekkel beszüntettetvén, az 1903. évi VIII. törvénycikk 4. és 7. §-a alapján a jelen utasításban foglaltak figyelembevételére és a csendőrségre nézve fenálló törvények és szabályok érvényben tartása mellett a határrendőri külső végrehajtó szolgálatban való közreműködéssel a magyar királyi csendőrség bízott meg.

Az ezen utasítás A) részében foglaltak mindazokra az őrsökre vonatkoznak, melyek valamely határszéli rendőrkapitányság működési területén vannak elhelyezve; ezen őrsöket az elhelyezési táblázatban „△“-el kell megjelölni.

A B) részben foglaltak az országnak Romániával és Szerbiával szemben fekvő határa mentén elhelyezett azon őrsőkre mérvadóak, melyek az illetékes csendőrkerületi parancsnokság javaslata alapján a magyar királyi belügyminister által mint *határmenti* őrsők kijelöltek és az elhelyezési táblázatban „▲“-al vannak feltüntetve.

Határmenti őrsőknek első sorban oly őrsöket kell kijelölni, amelyek közvetlen a határvonal mentén bírnak felügyeleti területtel, másodsorban pedig olyanokat, melyek az eddigi tapasztalatok alapján úgy a határforgalom ellenőrzése, mint az állat- és árucsempészet megakadályozása, nemkülönben határvédelmi szempontból fontosak.

A C) részben foglaltak kizárólag a nyári őrsökre vonatkoznak; ezen őrsöket az elhelyezési táblázatban „⊗“-al kell megjelölni.

Nyári őrsöknek olyanokat kell kijelölni, melyeken az ott tartózkodás téli időben veszély nélkül lehetetlen.

„Határszéli rendőrhatalóság“ fogalma alatt a határszéli rendőrkapitányságot és oly határrendőrségi kirendeltségeket kell érteni, melyek élén az intézkedő személyzethez tartozó tisztviselő áll, „Határrendőrségi tisztviselő“ kifejezés alatt pedig csakis az intézkedő személyzethez tartozó tisztviselő érthető.

A)

Szolgálat általában.

1. §.

Az ország határán szolgálatot teljesítő csendőrség szolgálati teendői.

Az ország határán szolgálatot teljesítő m. kir. csendőrség rendes szolgálati teendői a II. szolgálati utasítás 27. §-ának épségben tartása mellett még a következők:

a) A határon átkelők figyelemmel kísérése, a határmentén felmerülő — államrendészeti szempontból fontosabb — mozzanatokról és eseményekről tájékozás szerzése és az észleleteknek az illetékes hatósággal való közlése; *(Lásd! titkos függelék.)*

b) államellenes nyomtatványok becsempészésének megakadályozása és feljelentése;

c) idegen politikai ügynökök megfigyelése;

d) a külföldiek bejelentésére és lakhatására vonatkozó szabályok végrehajtásának ellenőrzése, az 1912. évi 48999|V-b. és 58320|V-a. számú belügyministeri rendeletben meghatározott mérvben;

(Lásd! külföldieknek a magyar szent korona országai területén való lakhatásáról szóló 1903. évi V. t. c.)

e) a kémkedés megakadályozása, esetleg a kémek elfogása és az illetékes hatóságnak való átadása; *(Lásd! titkos függelék.)*

f) a szomszéd állam lakói részéről személyek és tárgyak ellen jöhető erőszakos támadás meggátlása, különösen pedig

katonai védművek-, az ország határának megjelölésére szolgáló határjelek-, jelzők-, katonai vagy polgári hatóság által felállított földmérési jelek megrongálásának, megsemmisítésének vagy megváltoztatásának megakadályozása, a tetteseknek ki-nyomozása és az illetékes hatóságnak való feljelentése vagy — a szükséghez mérten — átadása;

g) kitiltott, rendőrileg kifogás alá eső és magukat igazolni nem tudó gyanus egyéneknek az állam területére szándékolt belépésben való megakadályozása;

h) nyomozott, vagy valamely büntetendő cseleménnyel gyanúsított és a törvények vagy a fennálló szabályok értelmében előzetesen letartóztatható egyéneknek a határszélen való elfogása;

i) toloncok kísérése;

j) fegyverek, lőszer- és hadiszerek ki- vagy bevitelének ellenőrzése, valamint tilalom esetén ilyenek és más tiltott tárgyak kivitelének és behozatalának megakadályozása;

k) hadköteles egyének kiszökésének megakadályozása;

l) kerítés (nőcsempészet, leánykereskedés) meggátlása és feljelentése;

m) a határszéli vasúti és gőzhajó állomásokon az államrendészeti és közbiztonsági teendők ellátása és a közegészségügyi szabályok betartásának ellenőrzése;

(Lásd! a d) pont alatt idézett B. M. körrendeletet.)

n) határszélen lévő szállodák, vendéglők, korcsmák, kávéházak és egyéb nyilvános helyek ellenőrzése;

o) azon határvonalakon, hol útlevel kötelezettség áll fenn és a hol ez *kifejezetten a csendőrségre bízott: az útlevelek vizsgálata*, bélyegtelen határátkelési igazolványok kiállítása;

(Lásd! a d) pont alatt idézett B. M. körrendeletet.)

p) az útlevel szabályok áthágása, a tilos visszatérésre és a külföldiek bejelentésére, valamint lakhatására vonatkozó szabályok megszegése által elkövetett kihágások följelentése;

r) a csempészet megakadályozása és az erre hívatott közegek támogatása;

s) a tiltott kivándorlás megakadályozása, a kivándorlásról szóló 1909. évi II. t. c. és a vonatkozó 57000|1909. B. M. számú végrehajtási utasítás rendelkezései betartásának ellenőrzése, valamint e törvény megszegése által elkövetett bűntettek, vétségek és kihágások feljelentése.

A magyar királyi csendőrség az a)–s) pontok alatt felsorolt teendőket nemcsak önállóan, hanem a határszéli rendőrkapitányságok és kirendeltségek felhívására, illetőleg megkeresésére is teljesíteni tartozik és miután az ezen pontok alatt felvett teendők — a törvény értelmében — határszéli rendőri feladatok: mindezen ügyekben a feljelentéseket és elővezetéseket oda eszközölni, az elfogottakat pedig oda átadni köteles. E szabály alul csak azon esetben van kivételnek helye, ha e tekintetben ezen utasításban eltérő rendelkezések foglaltatnak, vagy ha az elfogottat a kir. ügyészséghez vagy bírósághoz kell átadni és annak székhelye a határszéli rendőrhatalóság székhelyénél közelebb fekszik.

A „felhívás“ vagy „megkeresés“ folytán végzendő szolgálati teendők kivételére mindenekelőtt az abban foglalt útmutatások, különben pedig az általános szolgálati szabályok a mérvadók. (Lásd II. szolgálati utasítás 29. §. 7. bekezdését.)

Tekintettel arra, hogy a határszéli szolgálatot teljesítő csendőrség magasabb állami érdekeket érintő bűnügyekben is hivatva van eljárni: az általa önállóan (hivatalból, felhívás nélkül) kezdeményezett ily nyomozásokról, ha a nyomozást leg-
rövidebb időn belül befejezni és annak íratait beterjeszteni nem képes, az illetékes királyi ügyészséghez rövid úton (távbeszélő, távíró) jelentést tenni tartozik.

Hogy a m. kir. csendőrség az előbb jelzett határrendőrségi hatóságok által mily célból, mikor és miként vehető igénybe, arra nézve az 1912. évi 58320|V-a. számú valamennyi magyar királyi határszéli rendőrkapitánynak és ugyanazon évi 48999|V-b. számú valamennyi magyar királyi csendőrkerületi parancsnokságnak kiadott B. M. körrendeletek intézkednek.

2. §.

Államellenes nyomtatványok becsempészésének megakadályozása és feljelentése.

Államellenes nyomtatvány az olyan nyomtatvány, melynek tartalma a magyar állam alkotmánya, nemzeti jellege, egysége, különállása, területi épsége, továbbá az állam nyelvének törvényben meghatározott alkalmazása, az állam címere, jelvényei, vagy zászlója ellen irányul.

Államellenes nyomtatványok becsempészésének megakadályozásánál és ezek feljelentésénél általában a II. szolgálati utasítás 127. és 135. §-a szerint kell eljárni.

Ha a csendőrség oly nyomtatványok vagy képes ábrázolatok (Btk. 63. §.) útján elkövetett és nem magán indítványra üldözendő bűncselekményről értesül, melyen a nyomda megjelölve nincs, vagy mely külföldön nyomtatott: köteles a rendelkezésre álló legrövidebb úton (távbeszélő, távirat útján) az illető közlemény címét, — ha pedig a szerző ki van tüntetve, annak vagy a nyomdának nevét is — az illetékes ügyészségnek bejelenteni.

Tekintet nélkül arra, hogy a nyomtatvány tartalmaz-e bűncselekményt vagy nem: a kir. ügyészségnek beküldendő az a nyomtatvány is, a melyen a nyomdatulajdonos neve és lakása feltüntetve nincs, vagy a melyen a nyomdatulajdonos álnevet használt.

Ha a csendőrség arról értesül, hogy a posta és távirda hivataloknál, valamint egyéb szállító és fuvarozó intézeteknél oly levelek, táviratok vagy egyéb küldemények vannak továbbítás végett, a melyeknek megszerzése az előzőekben megemlített nyomozás érdekében áll: kötelessége az azoknak lefoglalása iránti intézkedések megtehetése céljából az illetékes kir. ügyészségnek haladéktalanul a legrövidebb úton jelentést tenni.

3. §.

Idegen politikai ügynökök megfigyelése.

A csendőrség a bármi módon birtokába került zárt leveleket és postai küldeményeket nem bonthatja fel, hanem köteles azokat a kir. ügyészségnek (bíróságnak) beküldeni.

Nyomtatványokat, leveleket, táviratokat valamint a vasúti- és postahivataloknál, szállító és fuvarozó intézeteknél vagy vállalatoknál levő s az előzőek szerint gyanúsaknak talált küldeményeket a csendőrség hatósági utasítás nélkül le nem foglalhat. Ha tehát nyomozás közben a csendőrség arról értesül, hogy a felsorolt helyeken ilyen levelek, táviratok vagy küldemények léteznek: arról a további eljárás végett az illetékes kir. ügyészségnek a legrövidebb idő alatt jelentést tesz.

Ha a csendőrség olyan nyomtatványok, képes ábrázolatok vagy alakok terjesztését, nemkülönben nyilvános helyen való kiállítását észleli, mely büntetendő cselekményt képez: igyekezék ezekből a törvény által megengedett módon (vétél, elkérés), legalább egy példányt megszerezni és azt a kir. ügyészséghez beküldeni. Azon esetben, ha azokból példány számok meg nem szerezhetők, az észleltekről jelentést kell tenni.

A csendőrségnek kötelessége a határszéli nem magyar ajkú községeket abból a szempontból is megfigyelni, vajjon ott idegen politikai ügynökök akár maguk közvetlenül, akár községbeliek által a magyar állam, a magyar nemzet és valamely osztálya ellen nyilvánosan vagy titkos gyülekezeten nem folytatnak-e izgatást.

Ha a csendőrség idegen politikai ügynökök megjelenéséről, nem engedélyezett — vagy titkos — gyűlésezésről szerez tudomást: erről az illetékes — illetve határszéli — rendőrhatalóságnak haladéktalanul jelentést tesz s egyúttal alkalmas módon és kellő óvatossággal iparkodjék kipuhatolni, hogy a gyűlés mikor és mi célból alakult meg, továbbá hogy a gyűlés hol lesz megtartva, illetve hol tartották meg, végül mi

volt annak célja, azt kik kezdeményezték s lehetőleg még azt is, hogy azon kik vettek részt.

4. §.

A külföldiek bejelentésére és lakhatására vonatkozó szabályok végrehajtásának ellenőrzése.

A külföldiek bejelentésére és lakhatására vonatkozó szabályok az 1903. évi V. törvénycikk és annak végrehajtása tárgyában kiadott 1906. évi 90000|1905. B. M. számú utasításban foglaltatnak. (Lásd! Törvényes rendelkezések gyűjteményét.)

A csendőrségnek nemcsak joga, de kötelessége is — a határszéli rendőrkapitányságok és kirendeltségek székhelyének és azok területének, továbbá a törvényhatósági joggal felruházott, valamint rendezett tanácsu városok és területének kivételével — arról meggyőződést szerezni, hogy a szállodákban, vendéglőkben, megszállóhelyeken és magánházakban megszállt külföldiek érkezésének és távozásának bejelentésére vonatkozó szabályok betartatnak-e, mely célból a külföldiek nyilvántartására vonatkozó könyveket és bejelentési lapokat a szállodákban, vendéglőkben és megszállóhelyeken időközönként megvizsgálni tartozik.

Magánházakban ellenőrzés céljából a csendőrség csak indokolt esetekben jelenhetik meg, főként pedig akkor, ha nyomatékos gyanu forog fenn arra nézve, hogy valamely külföldi érkezésének vagy távozásának bejelentésére vonatkozó kötelesség teljesítése körül a szállásadó vagy megbízottja mulasztást követett el és ez másképen mint személyes megjelenése által meg nem állapítható.

Ha a csendőrség arról értesül, hogy szállodában, vendéglőben, megszállóhelyen, magánházban, korcsmában, kávéházban, csárdában, kéjházban vagy olyan nyilvános — a közönségnek nyitva álló — helyiségekben, melyekben tiltott sze-

rencse játékot üznek, vagy a melyek büntetettek rendszerinti rejtekhelyéül szolgálnak, az érkezés bejelentése nélkül, vagy a távozás bejelentése után külföldi tartózkodik, avagy külföldit rejtegetnek: úgy erről köteles személyes megjelenése által meggyőződést szerezni.

Gyári-, ipari- és bányatelepeken, ahol a külföldiek nagyobb számban vannak alkalmazva és őket lakással, szállással az illető gyár, ipari- vagy bányatelep látja el, ezek ellenőrzése az 1906. évi 29807. B. M. számú rendelet értelmében történik.

Fürdőhelyeken az idegenek ellenőrzése tekintetében az 1906. évi 34283. számú B. M. rendelet a mérvadó.

5. §.

A szomszéd állam lakói részéről személyek és tárgyak ellen irányuló erőszakos megtámadás meggátlása.

A csendőrség a szomszéd állam lakói részéről személyek és tárgyak ellen irányulható erőszakos támadást, különösen a katonai védművek, az ország határának megjelölésére szolgáló határjelek, jelzők, polgári vagy katonai hatóságok által felállított földmérési jelek megrongálását, megsemmisítését vagy megváltoztatását lehetőleg megakadályozni és az illetőket az illetékes határszéli rendőrhatóságnak följelenteni, esetleg elővezetni köteles. A katonai vonatkozású ilyen bűncselekményekről az illető katonai műtárgyhoz legközelebb eső katonai hatóságnak egyidejűleg jelentést kell tenni.

Ezen pont alapján a csendőrség kötelessége az ország területi épségét és az itt lakók személyét külföldiek részéről a határon ért megtámadások és zaklatások ellen megvédeni.

A csendőrség kötelessége továbbá Magyarország és Románia között kötött és az 1888. évi XIV. t. c.-ben foglalt egyezménynyel megállapított határvonalon, valamint Magyarország többi határvonalán felállított jeleket u. m. kölobor, határoszlopok, határhalmok, határárkok, magassági mérjegyek, erdővágások és határvonalak épségben tartása ellen bármely

résről megkísérelt minden ténykedést azonnal megakadályozni, az erdővágásokat állandó felügyelet alatt tartani és a felsorolt esetekben tapasztalt változásokat vagy ténykedéseket az illetékes határszéli rendőrhatósághoz bejelenteni. Azokat pedig, kik az ország határának megjelölésére szolgáló kölobort, faoszlopot, árkot, kö- vagy földhalmot, erdővágást vagy magassági mérjegyeket, akár a határvonal megváltoztatására célzó, akár más szándékból ledöntik, megsemmisítik, eltávolítják vagy megrongálják: kötelessége a csendőrségnek tettenérés esetén elfogni és a további törvényszerű eljárás végett az illetékes határszéli rendőrhatóságnak átadni; azon esetben pedig, ha tettenérés nem forog fenn, feljelenteni.

A csendőrség kötelessége végül, a határon, illetőleg a határszélen lakók személy- és vagyon biztonságát a szomszéd állam lakóinak megtámadásai ellen megvédelmezni és az ily támadásról a tényállás pontos ismertetése mellett a határszéli rendőrhatóságnak jelenlést tenni. E működése *közben szigorúan ügyelni kell azonban arra, hogy a szomszéd állam határát át ne lépje és így annak területi fenhatóságát meg ne sértse.*

6. §.

Gyanus egyéneknek az állam területére szándékolt belépésben való megakadályozása.

Kitiltott, rendőrileg kifogás alá eső és magukat kellően igazolni nem tudó gyanus egyéneknek az állam területére szándékolt belépésben való megakadályozása azt célozza, hogy az államra nézve veszélyes elemek az ország területére be ne jöhessenek, hanem már a határon feltartóztatva igazolásra szólíttassanak fel.

Mindazon egyéneket, kik rendes foglalkozással vagy keresettel nem bírnak, csavargókat és olyanokat, kik a közbiztonságra veszélyes egyéneknek benyomását kelthetik: az ország határának bármely pontján — tehát ott is, ahol útlevelel kény-

szer nincs — föl kell tartóztatni és ha magukat kellő okmányokkal igazolni nem tudják, vagy egyébként gyanusak, a határról visszautasítani. A visszautasítást a határszéli rendőrhatóságnak be kell jelenteni. Azokon a határvonalakon, ahol útlevelel kényszer áll fenn, a személyazonosságukat igazolni nem tudó egyénekekkel szemben az útlevelevizsgálati utasítás értelmében kell eljárni.

A csendőrség ezen feladatának teljesítésében különös körültekintéssel járjon el és csak az állam rendjére nézve tényleg veszélyes és alaposan gyanus egyénekkel szemben gyakorolja a visszautasítást; azokat ellenben, kik magukat azonnal vagy később igazolni tudják, a határátlépésben megátolni nem szabad.

Kiváló gondot kell fordítani arra, hogy titkos kivándorlási ügynökök a határon át ne jöhessenek és ilyenek kivándorlókat a határon át ne szállíthassanak.

Azon esetben, ha magukat kellően igazoló, de mindamellett a csendőrség előtt gyanusoknak látszó egyének jönnek át a határon és így azoknak visszautasítására kellő ok nincs: akkor ezekről — megfigyelhetésük végett — jelentést kell tenni, illetve értesítést küldeni annak a közigazgatási, illetve rendőrhatóságnak és csendőrőrsnek, melynek területén az illetők tartózkodni vagy megszállani szándékoznak.

Az Oroszországból kiutasított nem magyar alattvalók, továbbá a szerb majom táncoltatók Magyarország területére be nem bocsáthatók; ahol pedig a csendőr ilyeneket talál, eltoloncoltatásuk céljából az illetékes határszéli rendőrhatósághoz vezesse elő.

A szomszéd- vagy más idegen államból kivándorolt külföldieknek az ország területén vasuton vagy gőzhajón való keresztül utazása (1900. évi 4960|eln. szám a. kiadott B. M. rendelet) a határállomásokon is csak azon esetben engedhető meg, ha a kivándorlók szabályszerű útlevelel vannak ellátva és a 10 éven felüli egyének a vasúti vagy hajójegyek leszá-

mításával legalább 400 koronával, a fiatalabb gyermekek legalább 200 koronával rendelkeznek, vagy pedig az egész szárazföldi és tengeri útra valamely vállalat részéről úgy az ellátási, mint az esetleges ápolási és temetkezési költségekre nézve is biztosítva vannak.

Amennyiben az illetők fenti kellékekkel nem rendelkeznek, őket az illetékes határszéli rendőrhatósághoz kell elővezetni.

7. §.

Nyomozott vagy valamely büntetendő cselekménnyel gyanúsított egyéneknek a határszélen való elfogása.

A határon fokozott éberséggel kell őrködni afölött, hogy a nyomozott, körözött és elfogató parancscsal letartóztatni rendelt egyének az ország területét el ne hagyassák. A csendőrségnek ezenkívül oly egyéneket is el kell fogni és a legközelebbi határszéli rendőrhatóságnak, kir. járásbírósnak vagy kir. ügyészségnek további eljárás végett átadni, akik bűncselekmény elkövetésével vannak gyanúsítva és szökésüktől tartani lehet.

8. §.

Tolonc szállítmányok kísérése.

A határszéli rendőrkapitányság vezetője vagy helyettese (a határrendőri kirendeltség vezetője vagy helyettese) jogosult toloncszállítmányok és *kivételesen egyes oly toloncok* kísérésére, kiknek megszökésétől alaposan tartani lehet (távollevő hadkötelesek, tilos visszatérők, közbiztonsági okokból kiutasítottak) a saját hatósága területén működő csendőrörsöket esetről-esetre felhívni.

9. §.

Fegyverek és lőszer ki- és bevitelének ellenőrzése.

Fegyvereknek és lőszereknek ki- és bevitele csak belügyministeri engedély alapján történhetik. (A belügyminister a határszéli rendőrkapitányságoknak bizonyos mennyiségű fegyvereknek a határon ki- vagy bebocsátására nézve engedélyt adott.)

Ha a csendőrség fenti tárgyaknak a határon való kiviteléről vagy behozataláról értesül és meggyőződést szerez arról, hogy arra hatósági engedély kiadva nem lett: kötelessége a fegyverek, lőszer és hadiszerek ki- vagy bevitelét megakadályozni, az ily tárgyakat őrizetbe venni és erről az illetékes határszéli rendőrhatóságnak jelentést tenni.

10. §.

Hadkötelesek kiszökésének megakadályozása.

A hadkötelezettség magában foglalja: az állítási kötelezettséget, a szolgálati kötelezettséget és a népfölkelési kötelezettséget.

A csendőrijárőr köteles a határon mindazokat igazolásra felhívni, akik tudomása szerint vagy határozott bizonyítékok alapján, mint hadköteles egyének kiszökni, vagy ily hadkötelesek kiszökését elősegíteni igyekeznek.

A szökésben levő hadköteles egyéneket, ha azok tényleges szolgálati kötelezettség alatt állanak, a legközelebbi katonai hatóságnak (parancsnokságnak) és pedig közös hadseregbeli és haditengerészeti egyéneket lehetőleg közöshadseregbeli-, honvéd vagy csendőregyéneket pedig honvéd-illetőleg csendőrparancsnokságnak kell átadni.

A tényleges szolgálati kötelezettség alatt nem álló hadköteleseket, valamint az ily egyének szökését elősegítőket a legközelebbi határszéli rendőrhatóságnak kell átadni.

Egyebekben a II. szolgálati utasítás 158. §-ának rendelkezései a mérvadók.

11. §.

Kerítés (nőcsempészet, leánykereskedés) meggátlása.

A csendőrségnek különösen fontos erkölcsrendészeti feladatát képezze: a határszéli vasúti vagy gőzhajó állomásokra megérkező vagy azon állomásokról elutazó közönséget feltűnés nélkül, a személyes szabadság megóvása és különösen a nők erkölcsi érzületének és jó hírnevének tiszteletben tartása mellett megfigyelni és a kerítés (nőcsempészet, leánykereskedés) minden titkolt és leplezett módját megakadályozni. Különösen éber figyelemmel kell kísérni azt, hogy kivándorlás ürügye alatt leánykereskedés ne űzessék.

Kerítés gyanuja esetén a csendőrijárőrnek ugy a tetten ért kerítőt (nőcsempészt, leánykereskedőt), mint a vele kiutazni szándékozó vagy ide megérkezett nőszemélyt a legközelebbi határszéli rendőrhatóságnak leendő elővezetés céljából őrizetbe kell venni.

Ha valamely kerítőnek (nőcsempész, leánykereskedő) a csendőrség éber figyelme dacára is sikerülne a kiutazás: akkor erről a további intézkedés megtétele végett az illetékes határszéli rendőrhatóságnak jelentést kell tenni.

12. §.

Közegészségügyi szabályok ellenőrzése.

A határszéli vasúti és gőzhajó állomásokon az államrendészeti és közbiztonsági szolgálat ellátásán kívül, az ember- és állategészségügyi szabályok betartásának ellenőrzése is fontos állami érdeket képez. Ezeket a teendőket a határrendőrség intézkedési jogának épségben tartása mellett a m. kir. csendőrség teljesíti.

A közegészségügyi szabályok betartásának ellenőrzése, a

ragályos emberi és állati betegségek behurcolásának megelőzése és megakadályozása arra irányuljon, hogy az erre vonatkozólag kiadott érvényben levő rendeletek és nemzetközi megállapodások állandóan szigorúan ellenőriztessenek. Ha a csendőrség e tekintetben szabálytalanságot vagy visszaélést észlelne: kötelessége erről az illetékes közigazgatási hatóságnak azonnal jelentést tenni és addig is, míg a hatóság részéről a kellő intézkedés megtörténik, a ragály továbbterjedésének megakadályozása érdekében a halaszthatatlanul sürgős intézkedéseket ideiglenesen megtenni.

13. §.

Szállodák és egyéb nyilvános helyiségek ellenőrzése.

A csendőrijárőrnek a 4. §. első bekezdésében körvonalazott mérvben jogában áll, a határon levő összes nyilvános helyeken (szállodák, kivándorlási házak, vendéglők, korcsmák, kávéházak, pálinkamérések, megszállóhelyek, bordélyházak, fürdők stb.) időközönként megfordulni, az ott tartózkodókat figyelemmel kísérni, a gyanusakat igazolásra szólítani és a netalán ott rejtőzködő gyanus egyéneket és tárgyakat felkutatni. A csendőrijárőr a fenti célból korcsmákban, csárdákban, kéjházakban és azokban a nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségekben, melyekben tiltott szerencsejátékok űznek vagy a melyek büntettesek rendszerinti rejtekhelyeül szolgálnak — kihágás esetében is — bírói határozat nélkül is bármikor megjelenhet és házkutatást tarthat. (II. szolg. ut. 120. §.)

Az ellenőrzés kiterjedjen arra is, hogy a nyilvános helyek a rájuk vonatkozó rendeleteknek és szabályoknak mindenben megfelelnek-e.

Visszaélések esetében az illetékes határszéli rendőrhatóságnak, — az előző bekezdésben foglaltak tekintetében pedig — a közigazgatási hatóságnak jelentést kell tenni.

A csendőrségnek e feladata nem érinti a határrendőrségnek és a helyi rendőrségnek a nyilvános helyekre nézve fennálló jogait és ellenőrzési kötelességét.

14. §.

Útlevelek vizsgálata azon határvonalakon, ahol útlevel kötelezettség áll fenn.

Az ország azon határállomásain, ahol útlevel kötelezettség áll fenn, az útlevelek és úti igazolványok vizsgálatát, nemkülönben a 48.999/V. b. 1912. évi B. M. rendelet értelmében bélyegtelen határszéli úti igazolványok kiállítását és a határforgalmi adatok gyűjtését — *amennyiben erre külön megbízást nyert* — a csendőrség végzi. Ezek tekintetében általában az 1904. évi 71500. számú B. M. rendelet határozványai az irányadók. (Lásd! Törvényes rendelkezések gyűjteményét.)

A kivándorlókkal szemben követendő eljárást az e tárgyban külön kiadott belügyministeri rendeletek szabályozzák. Ezen rendeletekben foglaltakon kívül még általában a következőket kell szem előtt tartani:

a) *Általános irányelvek az útlevel vizsgálatnál vonatokon.*

1. Oly vonatoknál, a melyeknek utasai vámvizsgálat megajtése céljából a vonatról leszállani nincsenek kötelezve (keleti express vonatok): az útlevel vizsgálatot a vonaton kell eszközölni.

Azok a külföldiek, akik közvetlen vasúti jeggyel külföldről jönnek és az ország területén kívül eső helyre közvetlenül és megszakítás nélkül utaznak, — ha nem gyanusak, — a határon útlevel vagy úti igazolvány nélkül is átbocsáthatók.

Határállomásokon — a vonatok érkezésétől azoknak tovább indulásáig — a határrendőrség irodájában egy rendőr tisztviselő teljesít szolgálatot, abból a célból, hogy az útlevelek hiánya vagy szabályszerűtlen volta miatt, nemkülönben esetleg

más szempontból kifogás alá eső utasok ellen a megfelelő intézkedéseket megtehesse, miből kifolyólag a csendőrjárőr az útlevelek körül tapasztalt szabálytalanságokat ezen rendőrtisztviselőnek bejelenteni köteles.

2. Abban az esetben, ha a vonat utasai vámvizsgálat megejtése céljából a vonat elhagyására vannak kötelezve: az országba jött, nemkülönben az országot elhagyni készülő utasokkal szemben az útlevel vizsgálat a határrendőrség helyiségében lesz foganatosítva. Ily alkalmakkor az állomáson szolgálatot teljesítő csendőrök a vonat megérkezésekor annak leszállási oldalán (perron) felállanak és felügyelnek arra, hogy az utasok a vonat megállása után valamennyien leszálljanak és podgyászaikkal a vámvizsgáló terembe, innen pedig az útlevel vizsgáló helyiségbe menjenek. A vonat ellenkező oldalán arra kell felügyelni, hogy ott senki el ne távozhassék és a vonatra fel ne szállhasson. A szolgálatra kirendelt csendőröknek legalább egyike az útlevel vizsgálat alatt az útlevel vizsgáló teremben a rend fentartására, továbbá arra ügyeljen, hogy az útlevel előmutatása nélkül a teremből senki el ne távozzék.

A határállomásokon a vonatok érkezésének idejére kirendelt csendőr vagy csendőrök a szolgálatot teljesítő határrendőr tisztviselőnek fenti irányu felhívásait teljesíteni tartoznak.

Azok, akik Magyarországból csak a határállomásig jöttek és a határ átlépésével tovább utazni nem szándékoznak, útlevel vizsgálat alá nem vonatnak.

Útlevel vizsgálat céljából a vonatról való leszállás kötelezettsége alól csak a külön (szalon) vagy háló kocsik azon utasai menthetők föl, akik közismert előkelőségek vagy súlyosan betegek. Ily esetben a kocsit kísérő vagy a háló kocsi kalauz köteles az illetőtől az útlevelet elkérni és azt a csendőrnek bemutatni, aki az útlevel átvizsgálása után is jogosítva van meggyőződést szerezni arról, hogy a bejelentett egyéneken kívül a vasuti kocsiban nem tartózkodik-e még más is.

3. A határon átmenő és jövő tehervonatokon a vasúti szabályok szerint csak az élő állatok szállításánál alkalmazott felvigyázók (állatkísérők) utazhatnak, kik azonban az útlevel vagy úti igazolvány tekintetében az utasokkal egyenlő eljárás alá esnek.

A tehervonat vezetőjének, kalauzának vagy ezzel megbízott állomási közegnek kötelességében áll az említett kísérőket a határállomásokon a határrendőrség vagy a csendőrség hivatalos helyiségébe vezetni abból a célból, hogy az illetők útlevelei és átkelési igazolványai megvizsgálhatók legyenek.

4. A bel- és külföldi vonatokat kísérő személyzet tagjai útlevel vizsgálat alá nem esnek.

b) *Általános irányelvek az útlevel vizsgálatnál hajókon.*

A csendőrnörnek kötelessége: hogy mindazoktól, akik hajóval oly állam területéről jönnek, a melylyel szemben útlevel kötelezettség áll fenn és az ország területére szándékoznak lépni, útlevel vagy az azt pótló igazolvány felmutatását kérje.

Ha az ily egyének útlevellel nem bírnak vagy útlevelük bármily okból nincsen rendben: az ország területén való tovább utazás nekik meg nem engedhető.

Az Orsováról Galac felé induló személyszállító hajóknál a határszéli rendőrtisztviselő a szolgálatot teljesítő csendőrnörrel a hajóra megy és meggyőződést szerez arról, vajjon nem szállt-e már be utas. Ennek megtörténte után a beszálló utasok útleveleit átvizsgálja és a kilépési bélyegzővel ellátja.

Abban az esetben, ha a Zimonyból jött személyszállító hajó tovább megy Galacra: csak az Orsován beszállt utasok kerülnek útlevel vizsgálat alá.

A gőzhajó társulatok alkalmazottjai a határátkelésnél a szolgálati könyvükkel, szabadságoló vagy szolgálatra kirendelő parti kapitányi vagy társulati ügynökségi bizonyítvánnyal is igazolhatják magukat. (1904. évi 70000. B. M. számú rende-

let 28. §-ának 8. pontja. Lásd! Törvényes rendelkezések gyűjteményét.)

Az orsovai hajózási társaság a szabályozási művek megtekintése céljából szakférfiakat szolgálati csavargözösön, más hajón vagy ladikon útlevel, illetőleg határszéli igazolvány nélkül is kalauzolhat a vaskapu telepre és vissza Orsovára.

A Romániából Orsovára érkező személyszállító hajók csakis az u. n. „Szkela“ kikötőben köthetnek ki.

A kikötés után valamenynyi utasnak a hajóról ki kell szállani és az útlevel vizsgálat terembe menni. A vizsgálat bevégezése után a szolgálatot teljesítő csendőrnör a határrendőrségi tisztviselővel a hajóra megy és annak minden helyiségét megtekinti, hogy nem maradt-e valaki vissza, vagy nem rejtőzött-e el. Egyúttal a hajón alkalmazottak névjegyzékét is megtekintik.

A hajózási társulatok kötelesek gondoskodni arról, hogy a határon átmenő teher és vontató gőzhajókon, nemkülömben uszályokon alkalmazott személyzet tagjai megfelelő szolgálati bizonyítvánnyal legyenek ellátva. A személyzet ennek következtében rendszeres útlevel vizsgálat alá nem vonatik; azonban a csendőrnörnek kötelessége időközönként meggyőződni, hogy e kivételes elbánás folytán visszaélések nem követtetnek-e el, nevezetesen arról, hogy személyeket vagy tárgyakat nem csempésznek-e be. Magán egyének hajóin, uszályain, csónakjain lévő személyzet rendes útlevel vizsgálat alá esik.

c) *Útlevel vizsgálat közutakon.*

A határon átvezető oly utakon, melyeken rendes és állandó kocsin vagy gyalog közlekedés van, az útlevel vizsgálat a csendőrség (esetleg az útlevel vizsgálatnál megbízott más hatóság vagy tisztviselő) hivatalos helyiségében történik. Minden gyalog vagy kocsin jövő utas köteles a határállomáson az ott kijelölt hivatalos helyiségben jelentkezni és útlevelét vagy igazolványát előmutatni.